

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi naj se pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26/1

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpt.
Stane celoletno z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ št. 5.—
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Boj za vodstvo v Aziji

V zadnjem času se čujejo glasovi o predstojećem sporazumu med Japonsko in Kitajsko. Na delu so sile, ki stremijo za čimprejšnjo zaključitvijo triletne kitajsko-japonske vojne, pri čemer je poudarek na tem, da se pripravljajo politična in gospodarska preureditev ne samo na celinah, marveč tudi med kontinenti samimi. Uspeh tovrstnih prizadevanj pa zavisi predvsem od vzrokov, ki so vodili do krvavega dvoboja velikih in mogočnih dveh azijskih narodov.

Narode Daljnega vzhoda je iztrgala iz večstoletnega samotarjenja Evropa. Najmanjši izmed kontinentov — Avstralija je del britanskega imperija — si je nadel nalogo, da si s svojim prometnim in gospodarskim omrežjem priredi dežele sveta in udini njihova bogastva. Na evropsko ofenzivo sta v Aziji odgovorile Kitajsko in Japonska vsaka na svoj način. Japonska se je takoj sprijaznila z danimi dejstvi in se s posnemanjem evropskih manir zavarovala, da ne bi postala evropska kolonija. Prevzela je evropsko tehniko in znanost, evropsko politično in vojaško organizacijo in se na ta način izognila „beli nevarnosti“. Silni miselni in zunanji preokret je japonsko ljudstvo notranje razdvojilo. Ni lahko družiti samopašnosti gospodarskega kapitalizma in nadutosti moderne civilizacije s častiljivim japonskim šinto-kultom, z ustaljenim budizmom, z božanstvom japonskega cesarja, skratka: s svojevrstno duševno strukturo Daljnega vzhoda. A Japonska je stala in stoji pred socialnim problemom, kakršnega nima rešiti noben drug narod na svetu. Dežela je majhna, narod je med najrodovitnejšimi na svetu, industrializacija otežkočuje pomanjkanje surovin, pot v svet zapira angleško-nizozemska črta, ki sega od Honoluluja do Singapura. Japonska vlada se je pred rešitvijo problema začasno rešila z otvoritvijo vojne proti sosednji Kitajski.

V imenu Kitajske je odgovoril maršal Čangkajšek 26. decembra 1938 tako: „Teorija o novi ureditvi vzhodne Azije je samo prevara. V resnici hoče japonski imperializem podjarmiti našo deželo in uničiti naše ljudstvo. Kdor govori o kulturi, mora vedeti, da je kitajska kultura v vzhodni Aziji edinstvena in nedosegljiva.“ Iz te izjave zveni poleg pripravljenosti za boj še drugo: Kitajsko je uverjena o prvenstvu svoje kulture. Ta vera nam tudi razloži, zakaj je Kitajsko Evropi in njenemu stremljenju obrnila enostavno hrbet. Dr. Sun Yatsen, oče mlade Kitajske in začetnik njenega preporoda, je učil, da je rešitev in blaginja Kitajske le v njej sami in nikjer drugod, maršal Čangkajšek pa je postal praktični propovednik njegovega načela. Sun Yatsenu je kitajsko ljudstvo zgradilo na purpurni gori pri Nankingu veličastno grobišče in naziva njega samega narodnega očeta, Čangkajšek pa je pripravil notranji preporod v močni organizaciji „Novo življenje“ in gočni organizaciji se civilizaciji zoperstavil vero in tradicijo kitajskega človeka. A nevarnost, ki je grozila z evropskega zapada, je prišla nadenj iz Japonske.

Redki so v zgodovini primeri, da bi merila svoje moči dva tako različna naroda, kakor sta kitajski in japonski. Japonska je v tehniki in organizaciji vojske Kitajsko zdaleka prekosila in je v zraku, na morju in na kopnem do zob oborožena z najmodernejšim orožjem. Kitajsko je temu orožju zoperstavila svoj neizmerni prostor, svoja gorovja in reke in še neznansko skromnost, potrpežljivost in kulturo svojega ljudstva. V začetku vojne je

bila brez letal, brez brodovja, brez večbane vojske in častnikov. Skupno je Čangkajškova armada prvotno štela komaj 250.000 mož. A zgodil se je čudež. Celo nek japonski častnik ga je priznal in objasn timer v knjigi „Čangkajšek je velik“. Maršal se že tri leta izogiba odločilnemu spopadu, dobesedno iz tal je v kratkem času pričaral desetmilijsko kitajsko ljudsko vojsko, kitajske province je povezal v železno obrambno fronto, milijone Kitajcev je naselil v notranjost iz od Japoncev ogroženega ozemlja. Sicer so japonske čete zasedle mogočna središča Šangaj, Nanking, Hankav, Kanton, naenkrat pa sta se fronti ustalili in izza poletja 1940 ni več bistvenih sprememb na bojiščih. Kitajska vztrajnost in neizmerni kitajski prostor sta nadkrilila udarnost modernega orožja.

Vojaški in politični dogodki v Evropi so na Daljnem vzhodu mogočno odjeknili. Dne 27. septembra 1940 med Nemčijo, Italijo in Japonsko sklenjena pogodba nosi svoje prve sadove. Japonski narod in japonska vlada težita danes za čimprejšnjim zaključkom

spora s Kitajsko. Kajti na vzhodu se prikazuje večja nevarnost — Amerika. Kitajska je novi razvoj sijajno razumela in izrabila in se danes nahaja v srečnem položaju vmesnega člana med dvema vstajajočima novima frontama. Anglija in Amerika se trudita za kitajsko naklonjenost, Nemčija in Italija sta naglasili, da soglašata s samoodločitvijo obeh vzhodno-azijskih narodov brez vmešavanja zunanjih sil. Rusijo so precej zaskrbeli novi vplivi, ki se javljajo med Samarkandom in ruskim Turkestanom in ki vključujejo celo veliki mongolski problem ter ogrožajo njene azijske interese.

„Nas Kitajcev ni strah, ker mislimo na stisnjene pesti 470 milijonov rojakov“, tako je nedavno dejal kitajski prometni minister Čangkiangau. Japonec Nohara je dostavil svoje: „Kitajska je svet zase. Kdor živi na kitajski zemlji, postane Kitajec po mišljenju in dejanju. Še Evropejci se morejo izogniti mogočnemu vplivu kitajske kulture le s popolno izolacijo“. Japonski narod pa ima trenutno eno samo željo: konec spora s Kitajsko!

sprotnik utrpel občutne izgube, letala so vrgla bombe na Solun in na korintski prekop. V vzhodni Afriki se boji nadaljujejo pri kraju Keren. V severni Afriki je bil nasprotnik pri kraju Kufra zavržen. Nasprotna mornarica se je v jutro 9. t. m. pojavila pred Genuo in začela streljati. Bilo je 72 mrtvih in 226 ranjencev. Brez večje škode so bili nasprotni poleti preko Livorna in Pise.

Mir pred viharjem.

Povodom umeščanja novih pokrajinskih vodij v Breslavi in Katovicah je govoril minister Hess. Med drugim je povedal to: Sedanji odmor v nemško-angleški vojni je delal za Nemčijo in naj se tam preko lažejo, kakor hočejo. Mi vemo boljše. Tam preko so dobili doslej le majhen predokus tega, kar se bo zgodilo po odmoru. Sami vedo in pišejo, da je pripravljen za odločilni boj največji vojni stroj vseh časov. In mi vemo, da služijo temu stroju nemški vojaki. Za ogromnim strojem z zaupanjem stoji nemška domovina in je pripravljena, da tudi s svoje strani doprinese vse za končno zmago. Bori se s svojim orožjem s tem, da zastavlja svojo delovno silo, svojo požrtvovalnost in svojo udanost Führerju. S ponosom se zaveda, da je ustvaril tega duha enotnosti, odločnosti, zaupanja in vere narodni socializem s svojim neumornim in dolгим delovanjem v nemškem narodu. — Minister je svoj govor zaključil: „S stisnjeno pestjo korakamo mi — fronta narodno-socialistične vojske in domovina narodno-socialističnega deia nasproti končni zmagi Adolfa Hitlerja, ki bo žarela nad zgodovino bodočega tisočletja naše ljubljene Velike Nemčije“.

Madžarska in Jugoslavija.

Madžarski parlament je pred dnevi sprejel pogodbo večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Madžarsko. Vladin govornik je uvodno naglašal, da je pakt o večnem prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo prav ugodno odjeknil med narodom. Večno prijateljstvo med Jugoslavijo in Madžarsko jamči za mir na evropskem jugovzhodu. Nato je parlament odobril sklenjeno pogodbo s soglasnim sklepom.

Bolgarija

V Bolgariji je prišlo prehodno do vladne krize. Odstopil je bil kmetijski minister Bagrjanov in za njim vsa vlada. Kralj pa odstopa vlade ni odobril in je vlada ostala, resor kmetijskega ministra vodi začasno predsednik vlade Filov.

Ameriški senat je odobril pomoč Angliji.

Nemški poročevalski urad javlja: Ameriški senat je odobril zakon, ki predvideva pomoč Angliji, z 260 proti 165 glasovom. Bivši republikanski kandidat Landon je glasoval proti zakonu in je v daljšem govoru izvajal, da je lahkomiselnost, če je dobil Roosevelt polno moč, da lahko pomaga Angliji v neomejenem obsegu, kajti doslej še niso znani cilji Anglije kot svetovne sile. — Medtem zapirajo japonska podjetja v Zedinjenih državah svoje obrate, japonski državljani pa zapuščajo državo in se vračajo domov.

Japonska in Kitajsko.

Zunanji minister Matsuoka je v minulem tednu tolmačil japonsko politiko napram Kitajski. Dejal je, da Japonska nikakor ne odklanja razgovorov s Čangkajškom in da iskreno želi, če bi se Čangkajšek in Vančinvej, šef od Japonske postavljene kitajske vlade, sporazumela in bi se oba režima združila v veliki zedinjeni Kitajski. To svoje mnenje je izrazila japonska vla-

Poročila z bojnih front.

Izveček iz poročil nemškega vojaškega poveljstva:

6. februarja: Nasprotnik je skušal z večjo skupino letal prodreti v zasedeno Francijo. Poizkus se je ponesrečil, sestreljenih je bilo 17 angleških letal. Nemški bombniki so napadali južno-angleška oporišča ter zadeli 2 trgovski ladji.

7. februarja: Nemška podmornica je potopila dva trgovska parnika. Letala so bila na oboroženih izvidnih poletih nad Anglijo. V Sredozemlju so nemška letala napadla Malto. Nasprotna letala so skušala prodreti v zasedeno Francijo.

8. februarja: Poedina letala so bombardirala angleška oporišča. V Sredozemlju so nemški bombniki napadli Malto in poedina angleška oporišča v Afriki.

9. februarja: Poedini bombni napadi so bili izvedeni na južno Anglijo, v Sredozemlju pa na naprave otočja Malta. Tri angleška letala so skušala doseči Norveško, dve letali sta bili sestreljeni.

10. februarja: Zapadno od portugalskega obrežja so nemška letala napadla skupino angleških ladij in potopila 24.500 BRT. Izvidna letala so pro-

drla do Islandije. Ponoči so bombardirala London in južno-angleške kraje. Od 1. avgusta 1940 je nasprotnik izgubil 350.000 BRT.

Izveček iz ital. vojaških poročil:

6. februarja: V Albaniji so bile topniške praske. V severni Afriki so ital. bombniki napadali motorizirane vojaške enote. V vzhodni Afriki se razvija oster boj na kopnem in v zraku.

7. februarja: V Albaniji nič posebnega. V Cirenajki se bje srđita bitka v okolici mesta Benghasi. V vzhodni Afriki se boji nadaljujejo pri kraju Keren. Nasprotna letala so napadala abesinske kraje.

8. februarja: V Albaniji je ital. vojska zavrnila nasprotni napad. V Cirenajki so nasprotnne čete zasedle mesto Benghasi. V vzhodni Afriki se bitka nadaljuje ob sodelovanju topništva. Potopljena je bila angleška podmornica.

9. februarja: V Albaniji boji krajevnega značaja. V severni Afriki se po predaji Benghasija boji nadaljujejo. V vzhodni Afriki so bili sovražnikovi napadi zavrženi. Istotako v Somaliji. Nasprotna letala so vrgla bombe na Asmaro (Abesinija), v Egejskem morju pa na ital. letališča.

10. februarja: Na grški fronti je na-

Pogled na Coventry

Coventry, važno vojno-industrijsko mesto v srednji Angliji, so nemški bombniki spremenili v kup razvalin. Sliko so priobčeli ameriški listi.

Hoffmann-Zander M.

da maršalu Čangkajšku že v novembu. — Nekaj dni na to je minister Matsuoka naglasil, da odnosi med Japonsko in Zedinjenimi ameriškimi državami še nikdar niso bili tako slabi kakor sedaj, ker noče ameriški narod razumeti pravih japonskih ciljev.

Siam in Indokina.

Med Siamom, državo Daljnega vzhoda, in Indokino, ki je francoska last, je v minulih tednih prišlo do ostrega spora in oboroženih spopadov. Siamske čete so nato zasedle tiste pokrajine Indokine, ki jih je siamska vlada terjala od Indokine začetkom vojne. Da prepreči razširjenje vojne, je poslegla vmes Japonska in dosegla, da sta se nasprotnika pomirila in pobotala. Mirovna pogajanja se že vršijo v Tokiu in najbrže ohrani Siam po svojih četah zasedeno ozemlje.

Irak noče vojne.

Imenovana je bila nova iraška vlada. Načeljuje ji Taha-el-Hašimi paša, ki je bil doslej minister za državno obrambo. Z njim so prišli do besede vojaški krogi. Novi vladni šef združuje v svoji roki tudi obrambno in zunanjo ministertvo. V nastopnem govoru je Hašimi paša poudaril, da je največja in najboljša politika tista, ki odvrta vojno od države. Pogodba, sklenjena z Anglijo, ne more biti povod vojnim zapletljajem dežele.

Okno v svet

Na skrajnem evropskem severu je začela izhajati „Deutsche Polarzeitung“. Namenjena je nemškimi vojakom v severni Norveški.

V 4 dneh so nemška letala v Italiji izvedla 20 napadov na Malto.

V angleškem mestu Lancashire je ustavilo obrat nad 200 modernih tkalnic. Nemški listi poudarjajo, da je gospodarski zastoj v Angliji posledica nemške blokade.

Italijanski list „Telegrafo“ napoveduje italijansko protiofenzivo v Cirenaiki.

Za ameriškega poslanika v Londonu je bil imenovan John Winant. Z njim pride v London še več diplomatov, ki bodo poslaniki pri tam se nahajajočih vladah izseljencev iz raznih evropskih držav.

Na Tihem morju so se pričeli manevri ameriške vojne mornarice na vzhodu, ki šteje 130 bojnih enot.

Dosedanji naziv pokrajine Koblenz-Trier se po Führerjevi odredbi spremeni v Gau Moselland.

Italijanski listi poročajo, da so neki krogi v Egiptu nameravali ugrabiti hčerko kralja Faruka, a se je namera izjalovila. Eno osebo so prijeli in ugotovili, da je grške narodnosti. Italija sodi, da je bila za načrtom Anglija.

Slovaški parlament je pristop Slovaške k trozvezi enoglasno odobril.

Stotnik Oesau je bil odlikovan z dobovim listom k viteškemu križcu. Dosegel je 40. zračno zmago.

Za novega zunanjega ministra Madžarske je bil imenovan Laszlo v. Barossy.

Avstralija je porabila v drugi polovici minulega leta v vojaške svrhe nič manj ko 65 milj. funtov, to je nad 700 milijonov mark.

Madžarski parlament je odobril pristop država k trozvezi z velikim pritrjevanjem.

Italijanski vojaški krogi cenijo angleško vojsko v Afriki na skupno 700.000 mož. Od teh je okroglo 300.000 v Cirenaiki, ostali pa se razdelijo na vzhodno Afriko in na angleška sredozemska oporišča.

Po poročilih švedskih listov se angleški, ameriški, francoski in judovski kapital polahno umika z Balkana.

Glasom zadnjega ljudskega štetja v Zedinjenih državah se množijo črnci letno za 7 od sto, dočim nazaduje število belih za 5 odstotkov.

Amerika je odredil, naj se vsi v zasedeni Kitajski se nahajajoči ameriški državljani vrnejo tekom 30 dni v domovino.

Vodstvo nemške narodne skupine v Madžarski je ustanovilo poseben urad, ki bo sprejemal in proučeval pritožbe, posredoval pri oblasteh in od časa do

časa beležil pritožbe v posebnih spomenicah.

Nemški Kulturbund v Jugoslaviji bo v področju mesta Ujvidek zgradil nemško bolnico, ki bo lahko sprejemala do 300 bolnikov.

Vodja indijskih nacionalistov, Pandit Nehru, je bil prognan na Andamansko otočje v Tihem oceanu.

40.000 ha zemlje je slovaška vlada že nakupila in zemljo sedaj odkazuje kmetom.

Pred odhodom v Ameriko je posebni odposlanec Zedinjenih držav Willkie, imel triuren razgovor z vodjem Irske de Valero.

Antonescu izvede do 1. marca popolno preosnovo ministerstev in uradništva.

V Parizu se je osnovala posebna francosko-nacionalna stranka, ki bo delala za sporazum z Nemčijo. Stranki pripada večje število bivših politikov in književnikov.

Dalmatinski ribiči so leta 1940 ujeli v Jadranskem morju nad 5 milijonov kilogramov rib, v glavnem sardel.

Število prebivalstva v Italiji je znašalo ob koncu leta 1940 45.011.327, kar pomeni 427.000 več kakor pa pri zadnjem popisu.

Madžari v Jugoslaviji imajo nad 40 listov, med njimi 4 dnevnik, 18 tednikov, 4 pomeščenike, 6 mesečnikov ter več prilagoditvenih časopisov.

Novice iz naše države

Novoletne naloge Hitlerjeve mladine.

Drž. mladinski vodja Axmann je imel na dunajskem zborovanju Hitlerjeve mladine govor o nalogah mladinske organizacije v novem letu. Predvsem bo mladinska organizacija posvečala svojo skrb izgradnji in obnovi novega ozemlja, v večji meri bo zaposlena letos v kmetijstvu, dekleta bodo oskrbovala priseljence. V protektoratu bo ustanovljenih več domov za vaje, novo ozemlje bodo obiskovale mladinske godbe in igralske družine. — Minister Hess je v velikem govoru načelno razmotrival o nalogah Hitlerjeve mladine in predvsem mladinskih voditeljev in jim tudi dejal: „Vi morate mlade ljudi, ki so vam izročeni, vzgojiti za narodne socialiste. Zato jim dajete zunanjo in notranjo uniformo in s tem njihovo mesto v narodu!“

Sodelovanje nemške in norveške mladine.

Drž. mladinski vodja Axmann je posetil Norveško in z vodjem norveške Nasjonal Samling določil smernice sodelovanja med nemško in norveško mladino. Zimskih športnih iger v Garmisch-Partenkirchnu se bodo po tem dogovoru udeležili tudi mladi Norvežani, Norveško bodo posetile godbe in igralske družbe Hitlerjeve mladine, v norveških kinah bodo v rednih predstevnih podajali nemške mladinske fil-

me, izmenjavali bodo mladinski tisk in prirejali skupne prireditve.

Največja knjižnica o judovskem vprašanju.

Prosvetni držav. vodja Rosenberg je odredil ustanovitev posebne knjižnice o judovskem vprašanju. Mesto Frankfurt je darovalo zanjo večje število knjig, tako da šteje ta posebna knjižnica že 350.000 knjig in je torej največja knjižnica te vrste na svetu.

Športni teden v Garmisch-Partenkirchen-u.

Od 13. do 23. februarja so v Garmisch-Partenkirchen-u velike mednarodne tekme na smučih. Prijavljenih je 12 držav in sicer: Italija, Švedska, Madžarska, Rumunija, Slovaška, Finska, Bolgarija, Danska, Norveška, Švica in Nizozemska. Za tekme in rezultate vlada v športnih krogih veliko zanimanje.

Nekaj o papirnatem denarju.

Odkar ni več v prometu kovinastega drobiža v dosedanjem obsegu, se je v večji meri uveljavil papirnat denar za 1, 2 in 5 mark. Nemški listi so sedaj objavili poziv, naj se poškodovani in umazani bankovci oddajajo pošti in podružnicam državne banke, da se potegnejo nato iz prometa. Skrb za to je poverjena posebno trgovcem in zavodom z večjim denarnim prometom.

Vesti iz Jugoslavije

Nemški list o dr. Kulovcu ministru.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ je povodom vstopa vodje Slovencev dr. Kulovca v vlado zapisala to: „Akcije g. dr. Kulovca v sedanji vladi ne smemo podcenjevati. G. dr. Kulovec bo najbrže v najkrajšem času dal pobude, ki bodo pomenile krepitev in ureditev notranjih političnih odnosov v Jugoslaviji.“

Otvoritev radio-postaje v Skoplju.

Koncem januarja so v Skoplju odprli novo radiofonsko postajo. Pri blagoslovitvi je govoril poštni minister dr. Torbar o pomenu jugoslovanskega radija, pri banketu pa je dejal šef jugoslovanske vlade Cvetković tudi to: „V tem času naj naš narod ohrani to, kar je neobhodno potrebno za jamstvo miru: popolno notranjo disciplino. V teh časih ne sme nihče motiti notranjega miru. Vsi moramo biti soglasni in moramo ohraniti popolno disciplino ter svoje sile usmeriti v podvig države in naroda.“

Za slovenske izseljence.

V nedeljo 26. t. m. je Izseljenska zbornica v Ljubljani proslavila spomin na slovenske izseljence. Slavnostni govor je imel ljubljanski župan dr. Adlešič, ki je med drugim povedal tudi sledeče lepe misli: „Trebajo je najti stike in navezati vezi s slovensko mladino onstran meja in onkraj morja. Zbuditi ji je treba zanimanje za dom očetov, privabiti jo v domače gaje, razkazati ji razkošno lepoto naših logov, ogreti ji srce z milino našega življenja, obogatiti njeno dušo z našim kulturnim življenjem... Mlado srce naj priklene mlada srca nase in vrnila se bo v Slovenijo tudi druga generacija naših izseljencev, Utrpi naših in ameriških src se bodo združili v mogočno melodijo slovenskega rodu, da bomo mi doma in naši v tujini čutili, da smo vsi skupaj ena velika slovenska družina — danes in na večne čase.“

Kulturni prireditvi v Beogradu.

V predzadnjem tednu sta se vršili v Beogradu dve kulturni manifestaciji z velikima sosednjima državama. Tajnik nemškega znanstvenega instituta dr. Hille je predaval o nemških prevodih iz srbohrvaščine in slovenščine, v italijanskem kulturnem institutu pa je imel predavanje o italijanski umetnosti in književnosti ital. vseučilišni profesor Sciabo. Poset občinstva je bil dober.

Življenjepis dr. Antona Korošca.

Mohorjeva družba v Celju izda letos v knjigi življenjepis pokojnega slovenskega voditelja dr. Korošca. Za napovedano knjigo vlada veliko zanimanje.

Nakaznice za kruh in moko.

V februarju je Slovenija dobila nakaznice za kruh in moko. Prej so družinski glavarji javili svoje zaloge. Po

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(21. nadaljevanje.)

„Nič več ni tako na svetu kakor včasih. Helena, ali se še spominjaš? Tu je prožil Jamčev oče možnarje o procesiji. Kako je bilo takrat lepo!“

Helena se je nasmehnila.

„Spominjam se.“

„Mladostni spomini so najjačji,“ je pripomnil Povšič, „tudi jaz imam spomine.“

„Ah, kaj Vi,“ je vzkliknila Slavica. „Mi govorimo sedaj o nas. Glejte! Tako jih je postavljaj v vrsto. Tam je imel smodnik in Tine mu ga je podajal. Ko pa je oče nabijal možnar, si ga je Tine nasul v žep in ga nosil meni in Heleni za marelice. Strašno je bil sneden nanje.“

Zasmejala se je in vzkliknila:

„Dobro, da sem se spomnila. Vprašala ga bom, če še ni pozabil.“

„Smodnik, smodnik,“ je mencial stric Feliče, boreč se z mislijo, ki se mu ni hotela razviti. Potem se mu je lice razvezalo in je rekel:

„Saj ga je ubilo!“

„Vidite, striček,“ se je odzvala Sla-

vica, „še Vi niste pozabili. Seveda ga je ubilo. V obraz mu je bil bušil naboj. Strašno ga je razmesarilo. Od takrat so možnarje prepovedali.“

„Pametna prepoved!“ je rekel Povšič.

„Ah, kaj še. Sitnost in nagajanje. Še danes bi bil Jamčev oče živ, če bi se ne bil tisto jutro žganja napil, da je prehudo udaril. Žganje, žganje, gospod koncipijent, kaj smodnik! Žganje prepovedajte!“

Helena se je nasmehnila:

„Slavica postaja resna.“ —

Molčali so nekaj časa.

„Tak pojdite,“ se je okrenila in priganjala Meta, ki je nosila jerbas. — Zavili so po stezi v stran s ceste k Jamčevi bajti. Jamčevka jih je zagledala. „Ježeš, Marija,“ je vzkliknila, „Tine, obleci suknjo! Koširjevi gredo.“

Ženica si je s predpasnikom obrisala obraz okoli ust in pozdravila Meto:

„Za sveto božje ime, kaj pa si naložila?“

Meta je molče postavila jerbas na mizo pred hišo. Jamčevka je ginjeno pozdravljala obiskovalce. Heleno je naglo pograbila za roko in se sklonila, da ji jo poljubi. Helena je zardela. Slavica se je veselo smehljala. Feliče je stal ob strani in se priklanjal. Koncipijent Povšič se je okrenil proti trgu. „Da ste se tako potrudile, gospo-

dične,“ je govorila Jamčevka, „Bog plačaj, Bog plačaj. Tine, Tine! Tak, kje si? Pridi, gospodične Koširjeve —“

Slók in rumen v obličje je stopil Tine iz hiše. Obraz se mu je pačil v smehljaju, ki je bil prisiljen. Ustne so mu podrhtevale. Sram ga je bilo samega sebe, svoje bede, nečednega doma, zakajane bajte, preprostega stranišča ob bajti nad greznico. Z roko si je šel čez čelo in pozdravil živahno, a s hrapavim glasom. Helena mu je stopila naproti in mu ponudila roko. Ni je vzela, prezrl je. Koncipijent Povšič se je rahlo namrgodil.

„Gospod Tine,“ je rekla Helena, „papa nas je poslal. Veste, danes je njegov god —“

„Res!“ je dejal živo bogoslovec, „pozabil sem. Sporočite mu, naj oprostí.“

„Vi mu morate oprostiti,“ je menila Helena, „ki je na Vas pozabil in Vas sinoči ni povabil. Zato smo prinesli s seboj nekaj godu.“

„Bog plačaj dobremu gospodu,“ je rekla Jamčevka in zopet prijela Heleno za roko, da bi jo poljubila. „Bog ve, koliko dobrega je storil Vaš oče našemu Tinetu. Bog mu bo dal srečo, za vse, za vse —“

Solze so jo polile. Sin pa je v zadregi buljil predse v tla. Od greznice je zaudarilo. Slavica se je okrenila sunokoma. Jamec je stopil od bajte v stran

proti klopi pod staro češpljo. Nehote je stopila Helena za njim in drugi za njo.

„Sedite, prosim!“ je rekel Jamec, „poglejte, od tu je lep razgled. Tu sedim, kadar mi je dolgčas.“

Helena in koncipijent sta sedla. Feliče je v zadregi stal ob strani. Ni vedel, kaj bi storil. Klop se mu je zdel nečedna. Slavica pa se je živahno zleknila v travo in vzkliknila:

„Tu je pa res lepo! Gospod koncipijent, dajte mi cigareto.“

„Žal, ne pušim, gospodična,“ je zgalbal z rokami.

„Ah,“ je odvrnila nejevoljno. „Lep kavalir ste. Je že drugačen gospod geometer. On mi jih celo vije.“

Takoj nato je vzkliknila:

„Tako močno diši po medu!“

„Ajda,“ je povedal Jamec. Res je valovalo v močnih sunkih gori od laz, ki je bil odet v rožnate, četverkotne ajdove pasove. Jamcu je bilo za spoznanje odleglo. Ugasnili so bili vonji siromaštva in greznice ob bajti. Bahato je polnilo zrak vzdušje jesenskega žita.

„Ajdovi štruklji,“ se je tedaj domislil po svoje Feliče na glas.

„Kajneda, stric, ajdovi štruklji!“ se je okrenila Slavica.

Takrat je vprašala Helena bogoslovca:

(Dalje sledi.)

mestih so nakaznice razdelili trgovci svojim odjemalcem. Za tiste, ki bi ne držali danih predpisov, so odrejene stroge kazni. Za mesec dni so na osebo določeni 4 kg moke, zdroba ali testenin. Samo za mesec februar je dobila Ljubljana 33 vagonov moke. S pomočjo nakaznic bodo žitne zaloge v državi zadostovale do nove letine.

Narodna zvestoba v luči vere.

Slovenska revija „Čas“ prinaša v svoji prvi letošnji številki iz peresa dr. Janeza Janžekoviča prav zanimiva razmotrivanja o narodni zvestobi v luči vere. Brali jih bodo s pridom tudi naši rojaki in jih zato v naslednjem v prostem slogu posnemamo:

Kaj pravi sveta vera o narodnosti in narodni zvestobi. Ali sem dolžan biti Slovenec, kakor sem dolžan biti kristjan, ali samo smem biti, kakor smem biti član kakega društva? Ali je narodnost v očeh krščanske vere vrednota? Kaj je narod v očeh sv. pisma?

Kdor je kdaj bral kakšne zgodbe sv. pisma, ve, da je neprestano govor o izraelskem in judovskem ljudstvu. Sv. pismo dobro pozna, priznava in loči narode ter uči z nazornimi zgledi, da sprejemamo od Boga določene naloge, prav kakor posamezniki.

Kaj je narod? Odgovori so še danes različni. Lahko bi ga kdo smatral za skupino ljudi, ki imajo isto vero, za drugega je odločilno, da imajo isti jezik, da imajo zavest posebne skupnosti, da prebivajo v isti pokrajini, da tvorijo gospodarsko enoto. Vse to je za narodnost bolj ali manj važno in odločilno. **Najodločilnejša in prvi vzrok vseh drugih skupnosti pa je vendarle krvna skupnost.** Narodi si sicer prisvojijo tudi tuje pravice, kakor je mogoče precepiti vejo z drevesa na drevo, toda končno ima drevo vendarle svojo enotnost od enega samega semena.

Kaj je narod v očeh sv. pisma? Človek bi mislil, da bo sveto pismo, ki je verska knjiga, narode ločilo samo po veri. Toda ne. Ravno sv. pismo se ozira samo na krvno sorodstvo. Kdor bere to najčastitljivejšo knjigo, se mu tako rekoč pred njegovimi očmi porajajo narodi. Rodovnjik za rodovnikom nam kaže, od katerega praočeta izhajajo ljudstva zemlje. Često je na tega prednika navezana obljuba in blagoslov vsemu narodu, včasih tudi prekletstvo in kazen. Ali ni Noetova zakletev zadelja vsega Kamovega rodu, ne glede na to, kje bo prebival, kakšne jezike bo govoril in kakšno vero bo imel? Odločujoča je krvna skupnost. In Izraelci, kaj so drugega kakor potomstvo Jakobovih sinov, ki jih slednjič zastopa le še edini Judov rod.

Narodnostna vrednota je v očeh sv. pisma med najvišjimi na zemlji. Kadar je hotel Bog kakoga očaka posebno poplačati, mu je obljubil, da ga bo pomnožil v mogočen narod. Abrahamu je ponovno zagotavljal: „Silno te bom pomnožil in napravil bom iz tebe narode in kralji bodo izšli iz tebe!“ Mojzesu je ponujal: „Tebe pa napravim v velik narod.“ Najlepši zgled, kakšno edinstveno vrednost ima v božjih očeh narodnost kot naravna krvna družina, ki izhaja iz istih prednikov, pa je častitljivi Kristusov rodovnik: „Abraham stitljivi Kristusov rodovnik: „Abraham je imel sina Izaka, Izak je imel sina Jakoba“ itd. Bog sam je hotel, da se za vse večne čase izpriča, da je Njegov sin tudi pravi sin določenega naroda.

Biti pripadnik kakoga naroda, se torej pravi, imeti z določenimi soljudmi iste prednike. Zato se **četrti božja zapoved, ki ureja razmerje med starši in otroki, tista, ki edina obljublja tudi zemeljsko srečo, nanaša tudi na narod kot na razširjeno družino.** Ni ti na izbiro, da očetovsko spoštuješ poljubne ljudi, marveč ti božja postava strogo naroča, da velja tako spoštovanje najprej samo tistima edinima človekoma, ki sta ti rodna oče in mati, četudi ti je kdo po tvoji sodbi večji dobrotnik. **Prav tako nimaš pravice, da bi se sam iztrgal, pa najsi bi bilo to mogoče, iz verige svojih slovenskih prednikov in se skušal včleniti v kako drugo krvno družino.** Biti zvesti sin slovenskega naroda je dolžnost, ki veže v vesti, in ker je važna stvar, veže pod smrtnim grehom. Narodni odpadnik ni samo grd izdajalec, ampak je obenem z verskega stališča velik grešnik, ki ga lahko pred

Bogom opravičuje samo premajhna razsodnost in duševna zaostalost.

Novi testament tega nauka ni sprejmenil in prevrgel, ampak ga dopolnil. Božji sin se je kot človek razjokal nad nesrečo ponosne prestolnice svojega naroda, kljub temu, da je vedel, kako mu isti Jeruzalem pripravlja trpljenje in smrt. Te Gospodove solze so najveličastnejša priča do smrti zveste domovinske ljubezni in strahoten očitek tistim, ki so se izneverili svojemu narodu, pa mislijo, da so Kristusovi.

V naši dobi Cerkev vedno pogosteje, jasneje in določneje brani tudi narod-

nostne družine pred razjedajočim, brezdomovinskim materializmom. Papeških in škofovskih izjav o ljubezni do naroda in domovine je že za cele knjige. Ne samo, kristjan sme in mora biti naroden, kakor more in sme biti vsak človek, ker mu to veleva njegova narava. **Kristjani ukazuje njegova vera še posebej ljubezen do naroda. Služba narodu je važen del tiste splošne človeške naloge, ki nas vodi k Bogu. Trpljenje in smrt za narod je najvišja, junaška stopnja v izvrševanju te naloge in kot taka po svoji vrednosti pred Bogom najpodobnejša pravemu mučeništvu.**

Po domovini naokrog

Poziv koroškega pokr. vodje.

Koroški pokrajinski vodja-namestnik Kutschera je izdal na vse Korošce in Korošice poziv, naj prispevajo k gradnji koroškega vojaškega doma v norveškem Narviku. Uvodno se sklicuje na poziv ministra dr. Goebbelsa in navaja Führerjev dar enega milijona mark in pravi naprej: „Ministrov poziv obvezuje predvsem nas Korošce in nas navdušuje k posebni vne- ni. Uspeh te denarne zbirke mora dokazati dejstvo, da koraka Koroška vedno v prvi vrsti. Kajti zbirka se tiče predvsem naših sinov in bratov, ki so v junaški gorski diviziji generala Dietla zavrnili angleško pohlepnost na evropskem severu in zasedli Narvik, držali to važno oporišče proti večkratni premoči in ki sedaj kot posadka jamčijo za zmago. Vsi se še spominjate Führerjevih besed: Narvik mi je izbojeval vojno! Večina gorskih lovcev, ki so Narvik zasedli, pa so sinovi naše ljubljene domovine. Umevno je, da se moramo potruditi in se našim koroškim lovcem na severu oddolžiti s prispevkom za gradnjo vojaških domov. Mislimo pri tem na veliko razdaljo naših lovcev od domovine in na dolge noči severne zime. Novi domovi, ki bodo zgrajeni s tem denarjem, jim morajo nadomestiti njihovo ljubljeno domovino. Korošci in Korošice! Zavedajte se naročila, ne dajajte miloščin, marveč darujte in žrtvujte po lastni moči. To bodi naša skupna volja in naša zahvala Führerju in njegovim zvestim koroškim gorskim lovcem na visokem severu! Heil Hitler! Franz Kutschera, pokrajinski vodja-namestnik.“

Voščila iz Ljubljane. — Župniku Haniju na Dravi je k letošnjemu Novemu letu poslal naš ugledni rojak in prorektor ljubljanske univerze dr. Rado Kušej prirska voščila, katera na željo gospoda Hanija radi posredujemo vsem našim rojakom. Tako se glasijo: Prav lepa Ti hvala za Tvoja voščila! Želim, da v nebesih bi vslišana bila, in da bi se zopet veselo sestali — kot nekdanj v prelepi mladosti — se brali!

V spominih slavili bi svobodo zlato in zemljo slovensko, v lepoti bogato, objeli bi v čustvu ljubečih otrok, da Bog naj jo reši vseh hudih nadlog! Družino slovensko, vse staro in mlado, Koroško pozdravlja udani Tvoj — Rado.

Nova izgradnja celovškega mesta. — Pokrajinski vodja-namestnik Franz Kutschera je sporazumno z Führerjevimi arhitektom poveril arhitektu Petru Koller vodstvo izgradnje deželnega mesta. Kot je znano, skuša narodni socializem preobraziti tudi zunanje lice večjih mest. Izdelani so velikopotezni načrti, po katerih bo v večjih nemških mestih uveljavljen določen sistem in bo dosežena večja enotnost mestnih četrti ter boljši prometni red. Izginili ali prenešeni bodo ponekod celi mestni predeli. Pobudo za izgradnjo nemških mest je dal Führer sam, izvedbo velikih načrtov pa je poveril svojemu arhitektu prof. Speeru. Le-ta imenuje za mesta svoje pomočnike. Tako je za Celovec imenovan arhitekt Koller, ki je rodom iz Trga in je študiral v Berlinu.

Vesela ženitnina (Maria Gail — Marija na Zilji). — V pondeljek 3. t. m., na dan sv. Blaža, sta se v častitljivi Marijini cerkvi na Zilji poročila Franc Napokoj, gospodar Šumijeve kmetije, in Urška Aichholzer, Sabahova na Dravi. Poročne obrede je opravil nevestin bratranec č. g. župnik Katnik France

iz Gorjan. Po poroki je bila na Šumijevem domu vesela ženitnina. Petje je vodil ženinov sosed Petrič, ki je brat slavnega Trebušnjaka z Breznice na Gorenjskem, ki je zaslovel po vsej Sloveniji po svoji hoji na Triglav. Koroški Mohorjani se ga bodo dobro spominjali. Ta Trebušnjak — tehtal je 145 kg — je pred 40 leti kupil Šumijevo kmetijo in jo nato izročil svojemu najmlajšemu bratu, našemu ženi- nu. Do leta 1921 je bila tod tudi znana gostilna. — Hohceti se je udeležil tudi znani g. župnik Hani z Drave, ki je v šegavih verzih izrekel svoje prirske čestitke in med drugim tudi takole napisal: „Dal je ženin Šumi na Zili — roko nevesti tej pridni in mili — Združila sta se Zilja in Drava — to je koroška božja postava! — Drava in Zilja se vijeta skozi Koroško — tako tudi vidva: lepo in moško!“

Z vrha Macna. V višini 1.600 metrov, na vrhu Macna, stoji prijazna cerkva sv. Ane, ki je posebno med koroškimi Slovenci zelo znana Vsako leto roma v ta kraj nešteto ljudi vseh slojev iz Roža in Podjune, a tudi iz še bolj oddaljenih krajev. Na dan sv. Ane pa se zbere tam redno par sto ljudi in navadno je isti dan tudi več božjih služb. V bližini cerkvice je stal najprej lesen križ, katerega je postavil leta 1805 kmet Hanžič na Rutah. Kmalu se je razširila vest, da ima ta kraj neko posebno čudodelno moč, in ljudstvo je začelo romati v ta kraj v vedno večjem

foto Doviak

številu. To pa tedaj ni bilo po volji gospodom iz Humberka, ki so bili posestniki dotičnega zemljišča. Primorali so kmeta, da je križ odstrani, a ljudstvo je vkljub temu romalo na isti kraj in, ker ni bilo več križa, obešalo table in podobe na tam stoječa drevesa. Nato so postavili posestniki iz Zavrha na svojem zemljišču ne daleč od prejšnjega kraja svoj križ, do katerega Humberk ni imel pravice. Tudi Hanžič je dobil korajžo in je postavil križ še enkrat na prejšnje mesto. Romanje se je začelo znova v vedno večjem številu in ljudje so začeli darovati tudi v denarju, tako da je tam vstala lesena kapelica. Vsako leto je prihajalo več ljudi, celo iz Celovca in Kranjskega, nabiral se je denar in leta 1854 so postavili današnje cerkvice. Šele leta 1900 so prizidali zraven tudi stolp, ki je dobil pozneje dva zvana, od katerih je večjega vzela svetovna vojna. Vpoštevati je treba, da na vrhu ni vode in so morali nabirati dež in tako zidati od časa in časa ter čakati, da se je voda zopet nabrala. To vse pač znači trdno voljo tedanjega ljudstva. — Naš fotograf, ki je sam gorjanec, si je zastavil nalogo, da obišče ta kraj sredi zime, ko je tam preko metra snega. Ker mu njegovi tovariši tega niso hoteli verjeti, jim je v dokaz napravil predstojeci posnetek in tako prinesel dokaz, da je nalogo izvršil.

ČE JE OSEL ŠE TAKO MAJHEN, OSEL JE NAZADNJE VENDAR LE. (Ivan Cankar)

Schiefing — Škofiče. — Naša slovenska družina, organizirana v „Edinosti“, žaluje letos že za tremi, v večnost odišlimi člani. Pred tremi tedni smo izgubili Bundrovega očeta v Logu. Dosegli so 78 let. Svoj življenjski večer so preživljali pri svoji hčerki. Silno so ljubili petje in si še v zadnji uri zaželeli, naj bi jim domači zbor na grobu pel pesem-Zalostinko. Pevci so želji radevolje ustregli. Lepo število pogrebcev je pričalo, kako zelo smo čislali rajnega očeta. — Druga so bili na vrsti Miševčeva mati v Paprečah. Bili so zavedna Slovenka in so svoje otroke vzgajali v narodnem duhu. Tudi od nje so jemali pevci slovo s pesmijo na domu in grobu. — Najbridkejši pa je bil za nas udarec, ko so minuli teden izdihnilo svojo blago dušo 66 letni Žedermanov oče v Holbičah. Bili so oče Jakob Perdacher škofiška korenina, velik in vzravan po postavi, plemenitega značaja, zvest veri in narodu, izkušen gospodar in dober sosed. Posojilničarji so jih že pred leti volili za svojega načelnika, društveniki jih uvrstili med svoje starešine. Teden dni samo so boleli, trdo se sprijeli z belo ženo in v neizprohem boju podlegli. Pogreba v petek 7. t. m. so se udeležili številni gospodarji od blizu in daleč. Pevci so vrlenu možu-očetu zapeli žalostinke ob hiši žalosti in na pokopališču. Domači č. g. župnik so po cerkvenih obredih omenjali vrline svojega dobrega farana, društveni vodja pa je v imenu slovenske narodne družine izgovoril očetu v grob zadnji „Bog plačaj!“. — Bodi vsem našim rajnim večni mir, zao-stalim in predvsem Žedermanovi družini pa izrekamo iskreno sožalje!

St. Jakob — Št. Jakob v Rožu. — Dne 31. m. m. smo položili v božjo njivo ob Sv. Jakobu najstarejšega farana 81 letnega Andreja Ravter, pd. Majarčevega očeta v Podgradu. Dolgo so kljubovali beli ženi in, se umikali njeni ostri kosi, a so končno le morali na pot vsega zemskega. Po poklicu so bili krovec in tkalec, po značaju pa prava rožanska grča. Materne besede se niso nikdar sramovali. Bili so med soustanovitelj bivše slovenske požarne bramb-e. Sin Jozej je železničar v Jugoslaviji, sam pa so se krčevito držali svojega Šentjakoba. Cerkvene obrede za rajnim očetom so opravili č. župni upravitelj g. Andrej Karicelj. Staremu Majarču večni mir! — Zelo smo se bali za življenje vrliga Janahovega očeta na Reki. Zboleli so na močnem prehladu in domači so že bili v strahu za dragega ateja. Pa oče Janah so odpravili že hujske sitnosti in so se tudi bolezniki kar otrešli. Želimo jim še mnoga desetletja!

Smrt dobre matere (St. Jakob i. R. — St. Jakob v Rožu). — Koncem januarja smo izročili materi-zemlji dobro Novinjakovo mater Justino Jelenik. Dosegla je svojih šest križev. Svoje življenje je izpolnila z neumornim, težkim delom in z vzorno skrbjo za poverjeno ji družinico. Otroke je vzgajala v zavednem verskem in narodnem duhu, možu bila do zadnjega diha zvesta družica. Njenemu velikemu trudu se je posrečilo, da so prišli otroci do boljšega kruha, kakor ga je uživala sama s svojim možem na malem, a lepem posestvicu. Umrla je v božjem miru. Gospod ji poplačaj njeno veliko, dejavno ljubezen v družini! Novinjakovim, posebno očetu izrekamo naše toplo sožalje!

St. Michael im Graben — Št. Mihel v Grabnu. — Od nas sliši svet le malokdaj in kar je novega, je žalostno. Dne 30. dec. 1940 smo pokopali Rupeja Klemen. Rajni oče so dosegli 59 let. Imeli so 10 otrok, od katerih sta dva v mladih letih umrla. Dne 4. t. m. smo spremili k počitku 76 letnega Valentina Ambroš. Zapušča težko bolno 74 letno ženo in 4 odrasle otroke. Oba ranjka sta se preselila k nam iz Hudega kraja, kjer velja še geslo: moli in delaj! Svoji družini sta preživljala s trdim delom. Sedaj počivata ob lepi cerkvi sv. Mihaela, ki je kakor pisana cvetlica na travniku. Stara je več sto let, dješki župnik Andrej Brežan, Radešnikov oče in Obročnikov so jo povečali in prebelili, župnik Hraba pa popravili notranjščino. Po svetovni vojni smo dobili tudi nove zvonove.

Togain — Toganje. — Dne 6. t. m. smo predali materi-zemlji Blaža Ru-

dol, posestnika ugledne Rudolfove kmetije. Čez 50 let je gospodaril na svojem domu in ga skrbno urejenega izročil svojim pridnim sinovom. Ker se krijeta družinsko in vulgarno ime, je dokaz, da gospodarijo Rudolfi na tem posestvu že več sto let. Sicer pa naj vas rešimo zadrege, ker gotovo ne veste, kje so Toganje. To je najvišja hribovska vas štefanske župnije pri Spodnjih Trušnjah. Tod še veljata stara vera in stara mera. H pogrebu Rudolfovega očeta so kljub silnim zametom in nad meter visokemu snegu prišli kmetje iz štirih in petih župnij po več ur daleč, spremljali so ga v sprevodu in glasno molitvijo poldruge uro daleč. Nasproti so jim prišli cerkveni pevci, prepevajoč mehke žalostinke, in ranjkega spremili do groba. Č. g. župnik Zebedin so se poslavljali od umrlega v imenu težko bolne žene in otrok. Dan se je že nagibal k večeru, ko se je božja njiva spet spraznila. Rajnemu bodi večni pokoj, vdovi želimo ljubelega zdravja in vsej družini izrekamo naše toplo sočutje!

Ostali drobci: V Slovenjem Plajberku je požar uničil narodno-socialistični dom. Zgrajen je bil iz lesa in je obsegal dvorano in več sob. V poletju je služil za otroški vrtec. — Celovško sodišče je obsodilo dva delavca iz Poljske, zaposlena v celovški okolici, vsled polaganja zanj na 5 mesecev težke ječe. — V Podgradu pri Škocijanu je umrla 94 letna vdova Katarina Mraz. Predsmrtjo je samo dva dni bolela. — V Celovcu so gostovali v hokej-igri Zagrebčani. Tekmovali so s celovškim moštvo. Tekmo so dobili Celovčani. — Za zimsko športne tekme v Beljaku se je javilo 7 držav. Iz Jugoslavije pride 21 športnikov. — Peta cestna zbirka za zimsko akcijo je prinesla v deželi 170.562 mark, to je za 33.000 mark več ko lani. — V št. Petru pri Celovcu je umrl znani posestnik in gostilničar Valentin Paulitsch. — V Tinjah je minuli teden pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Tomaže Ouschana, pd. Petra. — V Celovcu je umrl v 82. letu vpokojeni gimnazijalni profesor Rudolf Straubinger. — V St. Pöltnu v Gornjedonavski je umrla 22 letna Amalija Mlinar, rodod iz Škocijana. Pokopali so jo v Škocijanu.

Naše gospodarstvo

Kmečka zveza Južne marke bo na dunajskem vigrednem sejmju prav častno zastopana. Svoje izdelke bodo razstavili domači rokodelci in obrtniki, med njimi lončarji in tkalci, kovači in rezbarji. Pripravljenih bo tudi več delavnic, kjer bodo mojstri delali spricho občinstva, da mu prikažejo umetnost svoje obrti. Oblečeni bodo v krajevne narodne noše.

Alpski kmetje imajo za ensiliranje krme vedno večje zanimanje. Značilno je, da so kmetje na Tirolskem, Predarlskem in Solnograškem celo v minulim vojnem letu postavili skupno 1500 ensilaznih naprav za kisanje krme in krompirja. V omenjenih deželah je trenutno že nad 3500 silosov s skupno prostornino 75.000 kub. metrov. V primeri z letom 1937 je število silosov naraslo za sedemkratno število.

Novi živinorejski zakon v Južni marki. — Letos se bo licencovanje živali že vršilo po zakonu, ki je veljaven v starem rajhu. Licencovali se ne bodo samo žrebec in biki, marveč tudi ovni in kozli. Licencovanje merjasev letos vsled svinjske kuge še izostane. Za licencovanje je potreben dokaz o pokolenju in plemenski donosnosti. Pri bikih je naprimer potreben dokaz, da imajo krave njegovega plemena določeni najnižji odstotek mlečne maščobe. Kdo sme vzdrževati licencovane živali, odločuje občina.

Nekaj o obveznem dekleškem letu. — Delovna obveznost trenutno še ni raztegnjena na kmečka dekleta. Vsako dekle pa, ki hoče bodisi v urad ali drugo službo, mora najprej absolvirati svoje obvezno leto. Leto lahko absolvira v vsaki kmečki družini, kjer je njena povelja potrebna in kjer je dano jamstvo, da ne bo trpela ne zdravstveno in ne moralno. Doma smejo absolvirati obvezno leto le ona dekleta, ki imajo še štiri pod 14 let stare brate ali sestre.

Naše sadno drevje kriči! — Kdor ima nekolikošen pregled sadnih letin v zadnjem desetletju, ve, da postaja naše sadno drevje vedno bolj izčrpano. Temu se ni čuditi. Leta in leta si je moralo drevje pomagati samo in trgati iz bore zemlje soka in hraniva za les, cvetje in sad. Listje smo sproti grabili izpod njega. Končno so moči odpovedale in letine so izostale. To se pravi z drugimi besedami: sadju moramo gnojiti in ga škropiti. Sadna letina ne sme biti zavisna samo od slučaja. Kdor redno in izdatno skrbi za svoje sadje, ima redne in izdatne sadne letine.

Kokošja jetika je nalezljiva za svinje. Jetičnih kokoši je na naših dvoriščih več, kakor mislimo. Zavrtna bolezen se prerada loti starih, malo odpornih živali in se vgnezdi navadno v želodcu. Kokoši izgubljajo apetit, greben jim obledi, mršave postanejo. Od kokoši nalezejo jetiko prašiči, ki so običajno v njihovi bližini. Proti jetiki je uspešno eno samo sredstvo: vse bol-

ne živali moramo odstraniti, zdravim pa dajati več sonca in zraka in privoščiti več čistoče.

Kedaj dozori gozdno drevje? Smreka dozori v ravnini v 60 do 80 letih, v 60 do 90 letih v bregovih in do 100 letih v planinah. Mecesen zori 100 do 120 let, bukev v ravnini 80 do 100, 90 do 120 let v planini. Hrast raste 140 do 180 let. Bor rabi 70 do 90 let. Jelka v ravnini 80 do 100 let in nekaj več v višini. Ostali trdi listavci zorijo 80 do 120 let, mehki listavci 60 do 80 let.

Varčujmo s čevlji! — Čevlji so redki in treba je z njimi varčevati. Dobro se varujejo, če se doma redno preobuvalo, da ne drgamo ves dan v njih. Posebno otroci naj doma nosijo copate. Mati jim jih bo pripravila z domačimi sredstvi in razmerno malim trudom. Za copate dobro služijo ostanki raztrganih in zavrženih jopic. Za podplate je dobra klobučevina starega klobuka. Tudi iz ostankov volne se dajo kvačkati prav čedni copatki.

Po svetu naokoli

Solun.

Na Balkanskem polotoku ni tako velikega, naravnega in zavarovanega pristanišča, kot je solunsko. V smeri od severa proti jugu je solunski zaliv dolg 18, širok pa 13 km. Globok pa ni. Vendar meri globina tik do pristanišča 10 m, kar je že dovolj za promet z največjimi ladjami. Vzhodna obala zaliva je čista in ne povzroča skrbi, zahodna sipinasta in peščena. Pesek nanašajo reke Salamrija, Vistrica in Vardar. Nekoč je bil Solun s sedanjim pristaniščem vred veliko jezero. Nato se je to celo področje vdrlo, tako da je do Soluna prodrlo morje in je nastal sedanji zaliv, na severu pa je ostala močvirnata, toda zelo rodovitna nižina. Še nekaj je zanimivo v Solunu. Solunsko pristanišče je edino pristanišče v Sredozemlju, ki včasih zamrzne.

Solunski zaliv je odprt in prost. Ne zapira ga nobena ožina. Pot iz Soluna v Port Said ali Suez je krajša kakor pa na primer iz Carigrada. Solun je zaradi Korintskega prekopa tudi bližji pristaniščem v srednjem in zahodnem Sredozemlju. Po svojem zemljepisnem položaju, ki nikakor ni obrobnege značaja, saj se v Solun steka gospodarstvo skoro vsega Balkana in srednje Evrope, ki je namenjeno na jug, je Solun važno gospodarsko in prometno središče. Iz solunskega pristanišča vodijo na vse strani proti severu naravne doline, po katerih so speljane prometne ceste. Najvažnejša taka prometna žila je vardarska vzdolž reke Vardar, solunsko-carigradska ob Golič planini in pot, ki vodi iz Soluna proti Draču. Obe zadnji poti sta prav za prav ostanke stare znamenite rimske ceste „Via Ignatia“, najvažnejše suhozemske poti preko Balkana. Zato je postal Solun že zelo zgodaj važno ter nezavisno gospodarsko, pa tudi kulturno središče. V preteklosti je večkrat uspešno tekmoval s samim Carigradom.

Mesto Solun je ustanovil okoli l. 315 pr. Kr. cesar Kasander in ga imenoval po svoji ženi Tesalonike. Tesalonike je bila sestra Aleksandra Velikega. To ime je obdržal Solun službeno vse do danes. Kmalu je postal glavno mesto Macedonije. Za preseljevanja narodov je Solun mnogo trpel. Večkrat so ga požgali in opustošili, pa se je zopet dvignil iz razvalin. Po padcu Carigrada leta 1204 so zavzeli Solun Benečani, ki so postavili v mestu znameniti Beli stolp. Še danes je ta stolp lep in zanimiv zgodovinski spomenik na obali glavne solunske luke. Od l. 1430. do 1912. je bil Solun pod Turki. L. 1908. je izbruhnil v Solunu upor Mladoturkov, ki se je potem razširil na celo Turčijo in zmagal; sultana Abdula Hamida II. so ujeli in mu določili prisilno bivališče v vili Allatini v Solunu. Tu se je odrekel prestolu. Leta 1913 so ubili v Solunu atentatorji grškega kralja Jurija, ki mu je sledil potem Konstantin.

Solun leži ob vznožju 1200 m visokega hriba Hordijat. Danes ima blizu 300.000 prebivalcev. Kot važno trgovsko središče je Solun privabil mnogo židov. Pravijo, da je petina solunskega prebivalstva židovskega porekla. Sem

so pribežali predvsem iz Španije. Solunčani so jih večkrat preganjali. Najhuje je bilo l. 1931., ko so požgali staro židovsko četrt. V Solunu živi tudi mnogo Srbov. Okolica je še danes slovansko pobarvana. Težišče mesta je na obali, kjer so mnoge lepe ulice. Promet je zelo velik. Vzhodno od središča je predmestje Kalomarija, kjer je največ konzulatov tujih držav.

Na vzhodnem Sredozemlju je malo tako starih mest, kot Solun. Veliko je število solunskih cerkva, ki so jih Turki pozneje spremenili v džamije. Lepa je cerkev sv. Dimitrija iz V. stoletja. Solun ima tudi vseučilišče. V svetovni vojni je bil Solun važna vojaška točka, od koder se je pričela solunska ofenziva. Pri Solunu je tudi okostnica 6000 srbskih vojakov in jugoslovanskih dobrovoljcev, padlih za časa solunske ofenzive. Danes je Solun s svojim pristaniščem osrednja točka grško-italijanske vojne.

V Krakovu krmijo in pitajo uši. Kdor ne verjame, se lahko prepriča na lastne oči. Naj gre samo v Krakov, kjer naj se potrdi v institut za tifus. Tam imajo v škatljicah na milijone uši, ki polnijo cele omare. Kakih 60 židov, ki pridejo dnevno v institut, jih krmi s svojo krvjo. Vsak žid mora nakrmiti kakih 10.000 uši. To napravi tako, da si priveže škatljice z ušmi okoli nog ali roke. Uši udarijo takoj na nje govo kri in jo srebajo, dokler niso site. Za to prejme žid v plačilo 1.50 RM. Čemu pitajo uši, boste ugibali. Iz zdravstvenih ozirnov! Ko so uši namreč dovolj debele, jih cepijo z bacili, ki povzročajo tifus. Nato uši „zakoljejo“, kakih 2000 vsak dan. Iz drobovja teh uši pridobivajo serum proti tifusu. Ta serum pomaga le, če ga vcepimo pred izbruhom bolezni. Danes je s tem serumom v generalni guberniji cepljeno i vojaštvo i civilno prebivalstvo, tako da je v tem nekdanjem leglu nalezljivih bolezni danes nevarnost tifusa skoro popolnoma odstranjena.

Aeroplani v gospodarstvu. V današnji vojni so letala eno najvažnejših orožij. Jasno je, da bodo tudi v mirnih časih imela vedno večji pomen in da se bodo uporabljala v razne namene. Nedavno so madžarska letala metala bombe na Donavo in razbijala ž njimi led. V Rusiji pa uporabljajo letala za obdelavo zemlje. Tako so leta 1936 posejali z letali 120.000 hektarjev zemlje in 660.000 ha ozemlja so očistili škodljivcev. Tam služijo letala tudi v zdravstvene svrhe, zlasti za pobijanje malarije.

Iz Aoste je prispela vest, da je tam umrl v 70. letu starosti Leonardo Carrel, eden najznamenitejših in najbolj priljubljenih italijanskih hribolazcev — vodnikov, katerega noga je stopila skoro že na vse znane in manj znane vrhove sveta. Carrel je bil vodnik neštetim turistom preko skalnatih strmin na vrhove gorskih velikanov. Bil je drzen in smel in skoro je ni bilo stene, ki je ne bi bil preplezal. Mnogim hribolazcem je Carrel rešil življenje, vsem pa je bil zanesljiv vodnik in prijeten družabnik.

Aksum — abesinski Rim. Kar je islamu Meka, katoličanu Rim, to je Abesincem Aksum. To je sveto mesto abesinskih vernikov. Aksum je obenem najstarejše mesto Abesinije. Sredi mesta je velika cerkev Matere božje, ki jo obdajajo visoki obeliski. V mestu je mnogo duhovnikov, o katerih pravijo, da so potomci čuvarjev jeruzalemskih templjev in njegovih velikih duhovnikov.

Zivo volkuljo je ujel. V Rudopolju pri Andrijevici je Rade Radevovič opazil, kako se je volkulja lotila krave. Hitel je kravi na pomoč in zver odpodil proti reki Limu. Volkulja je pred njim skočila v reko. Rade pa zanjo, ker je bil prepričan, da bo v vodi lažje obvladal zverino. Res se mu je posrečilo, da je volkuljo zgrabil za vrat in jo, močan in pogumen, privlekel iz vode na suho. Tam je hitro priklical sosede, ki so mu pomagali volkuljo zvezati, da ne bi ušla. Nato je Rado nesel volkuljo v Andrijevico na okrajno načelstvo, kjer so mu dali posebno nagrado.

Poplava, ki je koncem meseca februarja nastala zaradi nenadnega toplega južnega vremena, je v vojvodinski Senti porušila nad 60 hiš. Voda je izpodjedla hišne zidove še številnim drugim hišam, ki so tudi v nevarnosti, da se ne poderejo.

Po poročilu lista „Media“ se je naselilo tokom zadnjih šestih mesecev v Braziliji nad 150.000 Judov, ki so zapustili evropske dežele. S tem se je število Judov v Braziliji podvojilo in znaša že 400.000.

Smeh je zdrav

Verjeten izgovor. — Dijaki imajo zemljepisno uro. Stane se ni nič pripravil. Profesor ga sprašuje in pravi: „Zakaj se nisi pripravil in ne veš ničesar o Evropi?“ — „Slučajno sem bral časopis, kjer je bilo zapisano, da so predstoječe velike spremembe na evropskem zemljevidu.“

Če ima ona god. — Zinka je mlada žena in ima svoj prvi god. Žarečega obraza jo zjutraj vpraša mož, kaj bi si želela. Veselo so se smehljale njene oči in pravile: „Ugani!“ — Mož: „Vsaj namigni mi svojo željo!“ — Zinka: „Čez ramo se vrže, tiktak dela in lahko se nanj pleše.“ — „Kakšna komična stvar pa je to?“ — Zinka se zapeljivo nasmehe in zašepče: „Kakšna komična stvar? Vendar čisto nekaj preprostega: kožuh, ura in gramofon.“

V znamenju modernega prometa. — Janez in Miha sta strastna kolesarja. Zadnjič sta se sešla in Miha vpraša Janeza: „Koliko pa porabi tvoje kolo?“ — „Dve zadnjici na sto kilometrov, Miha!“

Lepo je opisal. — Gospod Matevž je imel imendan. Kuharica Micka je novinka in mu je spekla posebno pogačo, ki pa je bila na Mickino veliko začudenje trda in krhka. Pa je gospodu lepo zapela: „K Vašemu godu, gospod!“ — Gospod: „Vem, vem . . .!“ Micka: „Vsako leto vam bom k godu pekla pogačo!“ — Nato Matevž pomenljivo vzdihne: „To bodo kilometrski kamni mojega življenja!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt Achatelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 2.

„Hranilnica in posojilnica v Borovljah“, registrirana zadruga z neomejeno zavezo

Vabilo

na 33. redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 2. marca 1941 z začetkom ob 1/2 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih „pri Bundru“ v Borovljah, Dollichgasse 4.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
  2. Poročila načelstva in nadzorstva.
  3. Odobritev rač. zaključka in bilance za poslovno leto 1940,
  4. Slučajnosti in predlogi.
- Vse člane in prijatelje združništva prijazno vabi
načelstvo.
št. 1.